

Bloктоets : **5OMB5 ethiek en filosofie van BMW**
Datum : 20 oktober 2008
Aanvang : 14.00 uur

**Deze tentamenset kunt u na afloop meenemen
Het ANDERE deel ingevuld inleveren bij uw surveillant(e)**

ALGEMENE AANWIJZINGEN:

- Dit tentamen bestaat uit 12 open vragen.
- De beschikbare tijd is 2 uur.
- Controleer of uw tentamenset compleet is.
- Vermeld op het antwoordformulier duidelijk uw naam en studentnummer.
- Beantwoord de vragen op de antwoordformulieren in de daarvoor open gelaten ruimten.
- Lees de vragen zorgvuldig alvorens uw antwoord te formuleren.
- Beantwoord de vragen volledig, maar zo beknopt mogelijk; vermijd onnodige uitweidingen.
- Voor beantwoording van de vragen eventueel de achterkant van het formulier gebruiken, niet het commentaarformulier!
- Schrijf duidelijk leesbaar en gebruik geen afkortingen.
- Onleesbaar beantwoorde vragen worden fout gerekend.

VEEL SUCCES!

LET OP !!

ZET EERST UW NAAM EN STUDENTNUMMER OP ELK ANTWOORDFORMULIER!

1. (ZSO1; RdV)

In de notitie 'De Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening' (2004) heeft de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU) vijf principes van goed wetenschappelijk onderwijs en onderzoek geformuleerd.

- a. Noem drie van deze principes en leg kort uit wat de betreffende principes inhouden. Geef per principe een voorbeeld van een handeling die in strijd is met dat principe.
- b. In dezelfde notitie worden verschillende dilemma's beschreven die in verband met de vijf principes kunnen ontstaan, waaronder het volgende dilemma: "Een onderzoeker is een ware perfectionist. Doordat hij voor publicatie van zijn onderzoeksresultaten in de ogen van zijn collega's te hoge standaarden aanlegt, dreigt de totale output van zijn onderzoeksgroep geringer te worden dan bij de eerstvolgende visitatie wenselijk lijkt. Mogen zijn collega's van de onderzoeker verwachten dat hij zijn standaarden verlaagt?" Wat is uw standpunt ten aanzien van dit dilemma? Zou de onderzoeker zijn standaarden moeten verlagen? Beargumenteer uw antwoord.

2. (ZSO2; NS)

Medisch Wetenschappelijk Onderzoek met Mensen mag volgens de Wet Medisch Wetenschappelijk Onderzoek met Mensen (WMWO) alleen worden verricht nadat de proefpersonen toestemming hebben gegeven tot deelname.

- a. Beschrijf in uw eigen woorden wat wordt verstaan onder *informed consent*. Welke morele overweging ligt ten grondslag aan dit principe?
- b. Voor een fase-I geneesmiddelenonderzoek ter bepaling van de veiligheid van een nieuw middel voor de behandeling van ADHD worden proefpersonen gezocht. Wiens toestemming is vereist bij een proefpersoon van respectievelijk 11, 15 en 19 jaar?
- c. De WMWO hanteert andere leeftijdsgrenzen dan de Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO). Bent u het ermee eens dat zo'n verschil gemaakt wordt? Waarom (niet)?

3. (ZSO3; NS)

Voor een positief oordeel door de Medisch Ethische Toetsingscommissie (METC) wordt onder andere nagegaan of redelijkerwijs aannemelijk is dat het onderzoek tot nieuwe inzichten zal leiden op het gebied van de geneeskunde en dat het met het onderzoek te dienen belang in evenredige verhouding staat tot de bezwaren en het risico voor de proefpersonen.

- a. Welke morele overwegingen spelen een rol bij de afweging van belangen, bezwaren en risico's? Vat deze overwegingen in uw eigen woorden kort samen.
- b. In een onderzoeksvoorstel is beschreven dat kinderen onder de 12 jaar worden onderworpen aan *Magnetic Resonance Imaging* (MRI). Is dit in Nederland toegestaan?
- c. Vindt u zelf dat kinderen onder de 12 jaar mee moeten kunnen doen aan MRI onderzoek? Geef argumenten voor uw mening.

4. (ZSO5-6; RdV)

De ethische toetsing van dierproeven is toebedeeld aan Dierexperimentencommissies (DECs).

- a. Uit welke drie elementen bestaat de huidige ethische toetsing van dierproeven door Dierexperimentencommissies (DECs)? Licht deze elementen kort toe.
- b. Soms beklagen wetenschappelijk onderzoekers zich over de strengheid van DECs met het volgende argument: 'Sommige ingrepen bij proefdieren die de DEC verbiedt, zijn gangbare praktijk in de bio-industrie'. Denk bijvoorbeeld aan het onverdoofd castreren van biggen. Beargumenteer aan de hand van de drie bovenbedoelde elementen welke praktijk moreel gezien het meest problematisch is: dierproeven of de intensieve veehouderij.

5. (ZSO7; EvL)

CF dragerschapsscreening wordt in Nederland op dit moment niet verricht buiten families die bekend zijn met een CF-patient. Wel loopt er een pilot onderzoek waarin wordt gezien of preconceptionele screening haalbaar is. Daarbij wordt informatiemateriaal verstrekt op grond waarvan paren zelf kunnen beslissen of zij zich willen laten screenen. De screening kan ook worden verricht in minderheden van buitenlandse afkomst.

- Wat wordt verstaan onder preconceptionele screening?
- Beargumenteer of u meer voor- dan wel nadelen ziet in dergelijke preconceptionele screening. Geef daarbij 1 bezwaar en 1 voordeel aan.

6. (ZSO 9; MH)

Ziekten kunnen worden ontdekt of geconstrueerd. Binnen het constructieperspectief kunnen drie typen worden onderscheiden, afhankelijk van diegene die het constructieproces vormgeeft.

- Welke drie typen zijn dit? Geef uitleg.
- Welk type is volgens u het meest van belang? Waarom?
- Is het chronisch vermoeidheidssyndroom (CVS) volgens u ontdekt of geconstrueerd? Licht uw antwoord toe.
- Welke benadering (het ontdekkings- of het constructieperspectief) spreekt u het meeste aan? Licht uw antwoord toe. Noem daarbij van elke benadering een sterk en een zwak punt.

7. (ZSO11; MH)

Sinds een aantal jaren staat 'duurzame ontwikkeling' hoog op de wetenschappelijke en politieke agenda.

- Geef een omschrijving van 'duurzame ontwikkeling'.
- Er kunnen vier verschillende dimensies (of domeinen) worden onderscheiden waarin duurzame ontwikkeling gestalte krijgt. Benoem deze dimensies en geef bij iedere dimensie een voorbeeld.
- Duurzame ontwikkeling wordt door De Man simpel en concreet opgevat als "het streven om in 2040 een 20 maal efficiënter gebruik van milieu en energie te realiseren". Hij stelt dat de gezondheidszorg nog steeds van betrekkelijke betekenis is in verband met het thema 'duurzaamheid'. We moeten ons volgens hem veel meer richten op leefstijl, bewegen, fietsen, gezond eten, onthaasten etc. Wat vindt u van deze stellingname?

8. (ZSO13-14; WD)

De neopositivistische opvatting van wetenschappelijke kennis is gebaseerd op de vooronderstellingen (1) dat feiten via de zintuigen direct toegankelijk zijn voor nauwkeurige en onbevooroordeelde waarnemers; (2) dat feiten aan de theorie vooraf gaan en daarvan onafhankelijk zijn; (3) dat feiten een betrouwbaar fundament van wetenschappelijke kennis vormen.

- Wat is Popper's kritiek op deze drie vooronderstellingen?
- Geef bij elke van deze drie punten een voorbeeld ontleend aan de biomedische wetenschappen met uitleg.
- Welke positie (het neopositivisme of Popper's visie) neemt u zelf in? Geef argumenten.

9. (ZSO15; WD)

Een van de kernproblemen in de medische wetenschapsfilosofie is de verhouding tussen empirie en theorie. Soms zijn we geneigd bij nieuwe empirische bevindingen de theorie bij te stellen. In andere gevallen blijft de theorie langer overeind en wantrouwen we de nieuwe bevindingen.

- Geef uitleg van het bovenstaande met behulp van de discussie over de wetenschappelijkheid van de homeopathie. Gebruik in uw antwoord het Benveniste-experiment als voorbeeld.
- Volgens Vandenbroucke kunnen methodologisch perfect uitgevoerde meta-analyses toch tot onjuiste conclusies leiden. Hoe is dit mogelijk?
- Vandenbroucke's oplossing voor dit probleem is overeenkomstig Popper's opvattingen van wetenschap. Wat houdt Vandenbroucke's standpunt in?

10. (ZSO17; WD)

U hebt bestudeerd hoe Banting en Best in 1921/1922 insuline hebben 'ontdekt'.

- a. Beschrijf in het kort enkele kernelementen van hun ontdekkingstocht.
- b. Licht met behulp van dit voorbeeld het constructionistisch wetenschapsfilosofisch perspectief toe, met name wat wordt bedoeld met 'science in action'.
- c. Noem twee elementen uit de zoektocht van Banting en Best die heden ten dage vanuit wetenschapsethisch perspectief problematisch zouden worden bevonden. Geef uitleg.

11. (ZSO18-19; RR)

HTA-onderzoek kan vanuit verschillende perspectieven plaatsvinden.

- a. Wat wordt bedoeld met een internalistisch en een externalistisch perspectief?
- b. Wat is het gevaar, wanneer HTA-onderzoek vanuit een zuiver internalistisch perspectief beoefend wordt? Beargumenteer uw antwoord aan de hand van een concreet voorbeeld.
- c. Wat zijn de risico's van een externalistische benadering? Beargumenteer uw antwoord aan de hand van een concreet voorbeeld.

12. (ZSO20 ; RR)

Buig u over de vraag of technologieën ter bestrijding van CANS (complaints of arms, neck and shoulders, de voormalige RSI) onderdeel moeten zijn van het basispakket van de zorgverzekering. Stel dat iemand beweert dat daarbij een communair model gehanteerd zou moeten worden, omdat het vaak gaat om een arbeidsgerelateerde aandoening en, in het verlengde daarvan, om maatschappelijke participatie.

- a. Wat wordt bedoeld met 'communair model'?
- b. In hoeverre snijdt bovenstaande argumentatie hout? Beargumenteer uw antwoord.
- c. Welk model (het liberale, utilitaire, egalitaire en communair) zou volgens u gebruikt moeten worden? Waarom?

